

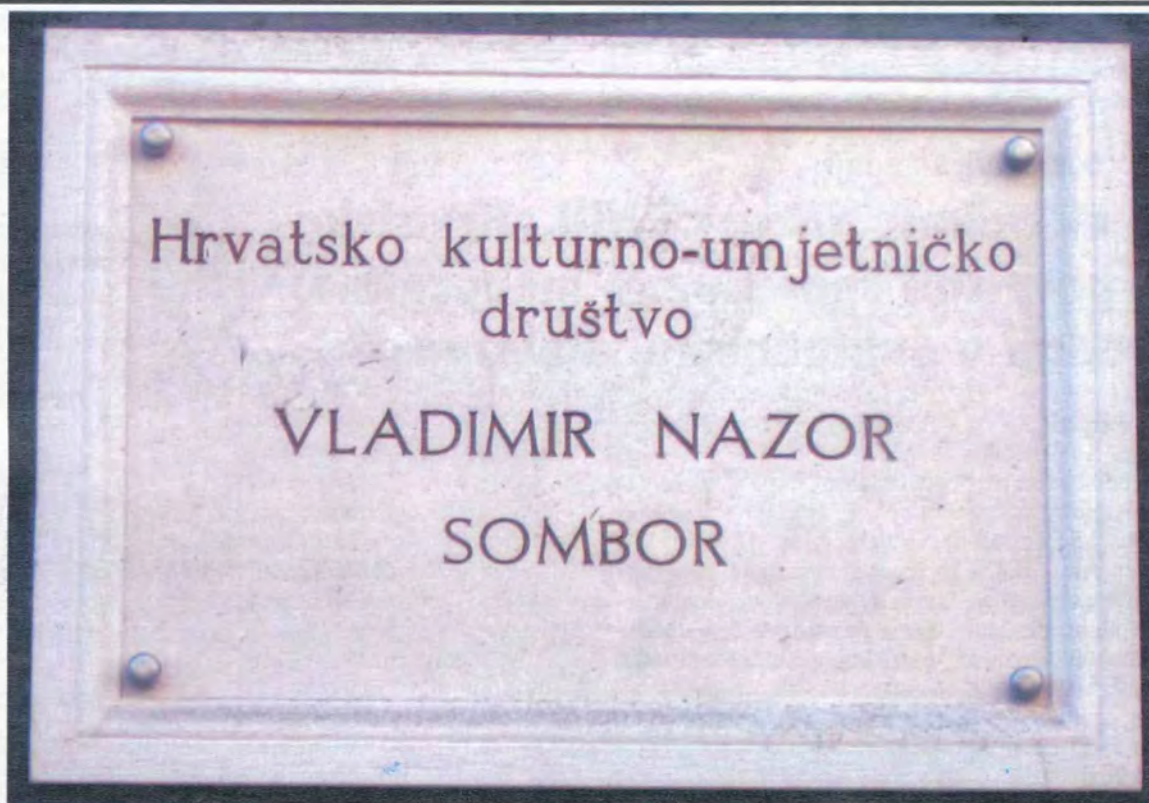
MIROLJUB

GODINA: IX.

SOMBOR, 2006.

BROJ 1 (33)

Svečano otkrivanje mramorne ploče na zgradi Hrvatskog doma s punim nazivom Društva

Cijenjene čitateljice i čitatelji,

Predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« Šima Raič te direktor i v. d. odgovornog urednika NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić potpisali su 16. siječnja 2006. Sporazum o poslovnoj suradnji dvije institucije. Na stranicama »Hrvatske riječi«, kao i u ovom broju »Miroljuba« o neophodnosti tog vrijednog sporazuma dosta opširno i dokumentirano je pisano. Brojne argumente za ovu akciju ne bih nabrajao, jer su oni navedeni u dva naznačena teksta. Želim navesti nešto drugo. Od osnutka našeg lista, od 1998. godine, što znači punih osam godina, iznimno vrijedni, odgovorni i značajni suradnici lista bili su vlč. Franjo Ivanković, član Uredništva i tehnički urednik »Miroljuba«, te prof. Katarina i mr. Ervin Čeliković, koji su obavljali poslove lektoriranja i prijelom lista. Bez ovih vrijednih i iznimno odgovornih suradnika

naš bi list imao podosta poteškoća i ne bi doživio ugled koji sada ima. Savjesnom djelatnošću oni su, velikim dijelom, utjecali na njegovo oblikovanje, povezivanje obuhvaćenih sadržaja u logičke cjeline, jezičnu uobličenosť i korektnost prispjelog teksta i sl. U tehničkom pogledu list se prilagođavao vremenu u kojemu smo živjeli i živimo, kao i našim mogućnostima, a u jezičnom osjećao se razvojni put u kome su početnički lokalizmi postupno ustupali mjesto suvremenom, standardnom hrvatskom književnom jeziku. Iz navedenih, kao i brojnih drugih razloga, dozvolite mi, dragi naši čitatelji, da im u vaše ime, te u ime Upravnog odbora, Uredništva i svoje osobno izreknem jedno veliko HVALA.

Matija Đanić

Sporazum o poslovnoj suradnji

HKUD »Vladimir Nazor« i NIU »Hrvatska riječ« potpisali sporazum o međusobnoj suradnji u nakladničkoj djelatnosti

U Hrvatskom domu u Somboru 16. siječnja 2006. godine predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora Šima Raič, i direktor NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić potpisali su sporazum o uključivanju lista »Miroljub« u nakladničku djelatnost »Hrvatske riječi«. Sporazum je potpisan u svečanoj atmosferi u nazočnosti predsjednika Izvršnog odbora HNV-a Laze Vojnić Hajduka, člana redakcije »Hrvatske riječi« Dušice Dulić i Zvonka Sarića, te članova redakcije lista »Miroljub« Matije Đanića, glavnog i odgovornog urednika, Antonije Čota, Franje Krajnigera, Alojzije Firanja i Zorana Čote. Potpisivanjem sporazuma list »Miroljub«, koji je izvjesno razdoblje bio jedini list na hrvatskom jeziku na području Vojvodine, ulazi u nakladničku djelatnost NIU »Hrvatska riječ«, koja će osigurati podršku na financijskom, tehničkom i promidžbenom planu. List »Miroljub« ostaje i dalje glasilo HKUD »Vladimir Nazor« sa svom slobodom i pravima uređivačke politike. Suština sporazuma je predstavljena u dijelovima

Sporazuma koje iznosimo u cijelosti:

»Suradnja NIU 'Hrvatska riječ' i HKUD 'Vladimir Nazor' će se ostvariti kod poslova tehničkog uređenja, prijeloma stranica, lektoriranja i promidžbe lista 'Miroljub', koje će u cijelosti raditi

NIU 'Hrvatska riječ', pri čemu HKUD 'Vladimir Nazor' zadržava potpunu uređivačku autonomiju odnosno samostalno obavlja uređivanje predmetnog lista.«

»Po potrebi NIU 'Hrvatska riječ' će ustupati pojedina autorska djela HKUD-u 'Vladimir Nazor', radi objavljivanja u listu 'Miroljub', bez naknade.«

»Financijski dio suradnje koji se regulira ovim sporazumom između strana sugovornica ogledat će se u financiranju usluga tiskanja lista

'Miroljub', koje će NIU 'Hrvatska riječ' i HKUD 'Vladimir Nazor' snositi u omjeru pola-pola.« »Sugovornice su se sporazumjele da će se list 'Miroljub' izdavati četiri puta godišnje u tiraži od najmanje 900 primjeraka, formata A4.« »'Hrvatska riječ' može slobodno raspolagati primjercima koje mu ustupi 'Vladimir Nazor', pri čemu je dužna voditi računa o promoviranju lista 'Miroljub', te nakladničke djelatnosti NIU 'Hrvatska riječ'«.

Sporazum koji je zaključen na neodređeno vrijeme rezultat je pregovora koji su otpočeli u prosincu 2005. godine, a nastao je na inicijativu tijela uprave Hrvatskog doma uz podršku predsjednika HNV-a Josipa Zvonka Pekanovića i predsjednika Izvršnog odbora HNV-a Laze Vojnić Hajduka. Prvi broj u novom ruhu možemo očekivati koncem veljače 2006. godine, a promoviranje će biti upriličeno na Velikom Bunjevačkošokačkom prelu koje će se održati u Somboru.

Zoran Čota

PRELO

Suton se spušta, a snižak pada
čuju se zvona kroz prtinu bilu,
domaćin otvara kapiju svoju
čeka na prelo rodbinu cilu.

Faljen Isus, domaćini dragi
nosimo pozdrave iz naše kuće,
pitaju za vašu dicu i zdravlje
baš vam je ovdje fino vruće.

Skupilo se svita puna kuća
žagor se čuje već s puta,
poljupci padaju na obraz
rumeni
a snig se kruni sa kaputa.

Zasile nane oko peći vruće
prede se, štrika i puno divani,
zapivale pismu pravu bunjevačku
isto tako kako je bilo lani.

Zasvirala tamburica milo
kao biser zvuk sa žice pada,
ona piva o starom životu
i Bunjevcu od Sombora grada.

Tu miriši gibanica friška
bili šećer sa fanaka sipa,
pisma se ori i kolo se kreće
oj, Bunjevko, odviše si lipa.

Oj, Bunjevci, od hrvatske grane
sačuvajte drage običaje,
zapivajte nek se glas raznese
da nam loza bunjevačka traje.

Cecilija Miler

Svečana proslava 69. obljetnice i otvorenje jubilarne 70. obljetnice Društva

Prošli smo burna vremena

»Tijekom 70 godina aktivnoga rada i postojanja, naše je Društvo mijenjalo prostorije u kojima je djelovalo, mijenjalo je i ime, ali nikada programsku orijentaciju i osnovno opredjeljenje, rekao predsjednik Društva Šima Raič

U Somboru su 3. i 4. prosinca 2005. upriličeni – Svečana akademija i Večer folklor i glazbe, čime je obilježena 69. obljetnica od osnutka i otvorenje 70. jubilarne obljetnice HKUD »Vladimir Nazor«. Proslava je započeta otkrivanjem mramorne ploče s natpisom »Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo Vladimir Nazor Sombor«, dar Klesarske škole iz Pučišća s otoka Brača, što ju je otkrio predsjednik Društva Šima Raič, a potom je otvorio Svečanu akademiju pozdravljajući nazočne i goste: generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici Davora Vidiša, predsjednika Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba Nikolu Jelinčića, predsjednika Općine Sombor dr. Jovana Slavkovića, predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća Josipa Žvonka Pekačevića, predsjednika IO HNV-a Lazu Vojnić Hajduka, potpredsjednika HNV-a Stipana Šimunova, predsjednika Hrvatskog akademskog društva Duju Runje, predsjednika podružnice DSHV-a za Sombor Jozu Kolara, načelnika Općine Rešetari Alojzija Kovačevića, predsjednika društva »Rešetari« Ivana

de Villu, predsjednicu Šokačke grane iz Osijeka mr. sc. Veru Erl, predstavnike Crkve i predstavnike hrvatskih društava iz Podunavlja.

MIJENJALO SE IME, ALI ORIJENTACIJA – NE: Šima Raič je istaknuo značaj proslave 69 rođendana Društva otvorenje 70. obljetnice u čijem znaku će se odvijati sve manifestacije Društva do proslave jubileja u prosincu 2006. godine.

»Tijekom 70 godina aktivnoga rada i postojanja, naše je Društvo mijenjalo prostorije u kojima je djelovalo, mijenjalo

je i ime, ali nikada programsku orijentaciju i osnovno opredjeljenje: njegovanje kulture i tradicije hrvatskog naroda ovoga

kraja – Bunjevaca i Šokaca. Od momenta osnutka, pa do danas, zajednički smo prošli mnoga burna, ratna vremena, promjene državnog uređenja, često se mijenjao i odnos prema našem Društvu. Najbolji dokaz da smo sve prebrodili jest upravo današnja proslava, našeg i vašeg Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« gdje je puno ljudi svoje znanje rad i trud utkalo u Hrvatski dom gdje je svaki pojedinac bio i ostao nezamjenljiv i značajan član Društva«, zaključio je Šima Raič.

OTKRIVANJE AMBLEMA:

Svečana akademija nastavljena je otkrivanjem amblema kojim će se obilježavati jubilarne 70. obljetnice. Franjo Krajniger, član Izvršnog i Upravnog odbora Društva, prije otkrivanja amblema je rekao: »Prijedlog za izradu amblema dalo je Kulturno-umjetničko vijeće našeg Društva, a idejno rješenje uradila je Antonija Čota. Amblem je u znaku gesla 'Od Miroljuba do Nazora' s upisanim godinama 1936. HKD 'Miroljub' i 2006. HKUD

'Vladimir Nazor' Sombor, prvi i sadašnji naziv Društva. Na amblemu se nalazi i lira koja je bila prvi amblem našeg Društva s crvenim i bijelim kvadratićima kao dio štita Hrvatskog grba što je simboličan dokaz da smo i mi Bunjevci i Šokci nedvojbeno dio hrvatskog naroda. S vjerom u Boga! Živili!«

Akademija je nastavljena promocijom novog broja lista »Miroljub«, koji je predstavio Matija Danić, glavni i odgovorni urednik, koji je zatim predstavio i brošuru »Stopama naslijeđa« Marije Šeremešić. Ova brošura, pisana u čast jubilarne godine, obuhvaća prikaz povijesti Društva, Uprave, rada sekcija, aktivnosti i manifestacije u Društvu. Organiziranje Prela, Dužionice i Dana Društva, kazališne predstave, koncerte, izložbe, književne večeri, likovne kolonije i dr.

Na svečanoj Akademiji prikazane su i bunjevačke vjenčаницe, a na koncu je otvorena izložba starih vjenčanih slika na temu »Ruzmarine moj zeleni« koju je postavila Marija Šeremešić, a koja obuhvaća vjenčane slike iz prve polovice 20. stoljeća.

Zoran Čota

Večer folklor i glazbe

Izvoru se svome vrati

U dvoipolsatnom, godišnjem, koncertu sudjelovalo je preko 70 članova svih sekcija Društva

U nedjelju 4. prosinca 2006. u Velikoj dvorani »Hrvatskoga doma« pred oko 400 gledatelja priređena je večer folklor i glazbe pod nazivom »Izvoru se svome vrati«. U dvoipolsatnom, godišnjem, koncertu sudjelovalo je preko 70 članova svih sekcija Društva čiji voditelj je bio pročelnik i koreograf folklorne sekcije Željko Kolar. Tom prigodom je prikazan najveći dio programa, tijekom godine izveden u Društvu, te na gostovanjima u zemlji i Republici Hrvatskoj. Kroz pro-

gram koji su vodili Marija Šeremešić, Bojana Jozić i Damir Šeremešić smjenjivali su se recitacije, ples, glazba i pjesma, gluma, ritmičke igre. Kazivanjem stihova od »Miroljuba do Nazora« predstavili su se sudionici s IV. smotre recitatora na hrvatskom jeziku održane ove godine u Subotici, Emina Firanj, Lea i Miloš Jevtić, Dina Lasković, Dejana Jakšić, Bojana Jozić i Snežana Nađ.

Na početku programa najmlađa skupina folklorne sekcije izvela je igre u koreografiji Kristine Ispanović. U

folklornom dijelu programa koji je pratio tamburaški orkestar Društva izvođene su igre i plesovi iz Bačke, Banata, Posavine. U dijelovima programa izvođen je i moderan ples članova Ritmičke sekcije koji su nedavno obnovili rad i aktivnosti. Interesantno je bilo izvođenje predstave »Dugme« po tekstu Branislava Nušića, ali u verziji na bunjevačkoj ikavici. U glazbenom dijelu, po prvi puta je nastupio duo Adrijana Zelencović i Elizabeta Delić, a osobito pozornost posjetitelja privukao je nastup gostiju iz Zagreba, gajdaškog kvarteta Stjepan Večković, voditelja seminara za tradicijska glazbala ansambla »Lado«.

Pri kraju programa izvedene su bunjevačke igre iz Sombora i okolice. Svi sudionici programa otpjevali su na bini pjesme »Podvikuje bunjevačka vila« i »Ne dirajte mi ravnicu« i u skladu sa slavljeničkim ozračjem nazdravili vinom početak jubilarne 70. obljetnice od osnutka društva.

Zoran Čota

Božićni koncert 2005.

Užitak za oči i uši

*Bez namjere da izdvajamo pojedine sudionike, ipak navodimo tri djevojčice-recitatorice u dobi između 5 i 8 godina koje su privukle posebnu pozornost nazočnog gledateljstva *
To su sestrice Emina i Aneta Firanj, te Ivana Jakšić*

Već tradicionalni Božićni koncert za 2005. godinu naše je Društvo održalo 18. prosinca i to iznimno sadržajno i kvalitetno. Uz nastupe članova Društva značajan doprinos svečanosti dala su i gostujuća društva i to: somborske Župe Presvetog Trojstva, te udruge iz Bačkog Monoštora, Bačkog Brega, Sonte, kao i iz susjedne nam Hrvatske, i to njenog posavskog dijela – Babine Grede i Gundinaca.

Očeva, koji je bio tog dana, te poželio blagoslovljen predstojeći Božić i sretnu Novu 2006. godinu.

TRADICIONALNE NOŠNJE I BLJEŠTAVE ŠLJOKICE: Članovi Recitatorske sekcije Društva uspješno su povezivali sadržaje svih sudionika programa u jedinstvenu cjelinu, kako bi se, na koncu, ostvario ukupni božićni okvir programa, te predstavljao jedinstvenu cjelinu. Bez namjere da izdvajamo pojedine članove

daju: »Glorija«, »Djetešce nam se rodilo« te »Tiha noć, sveta noć«, zadivio je i oduševio nazočno gledateljstvo. Pratnja tamburaškog zbora pod ravnanjem *Antuna Krajnina* maksimalno je došla do izražaja i savršeno se uklopila u obuhvaćenu programsku cjelinu.

Članovi KUD iz susjednih nam mjesta – Monoštora, Berega i Sonte – česti su nam gosti i uvijek rado viđeni u našoj sredini. Obučeni u svoje tradicionalne nošnje s blještavim šljokicama i intenzivnim šarenilom, i ovoga su puta privlačili pozornost i simpatije ovdašnjih gledatelja. Ženski pjevački zbor KUDH »Bodrog« iz Monoštora i mješoviti pjevački zbor KPZH »Šokadija« iz Sonte uspješno su dočarali božićnu atmosferu pjesmama tradicionalnog sadržaja, izvorne ikavštine i starijeg melosa, dok se Mješoviti zbor HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Berega, uz pratnju svog tamburaškog sastava, predstavio pjesmama sadašnjeg melosa, novijeg sadržaja i jezične korekt-

BOŽIĆNO OZRAČJE IZ POSAVINE: Dragi nam gosti iz ravne Posavine, tog vjekovnog graničarskog kraja, odjenuti u svoje skromne starinske nošnje, dočarali su božićno ozračje svog kraja. Oba zbora čine stariji članovi. Zbor iz Gundinaca nastupio je uz melos dvojnice, dok je zbor muškaraca iz Babine Grede pjesmom »Padaj s neba roso sveta, padaj s rajске visine« snažnim glasovima i načinom pjevanja ugodno iznenadio nazočne gledatelje.

Na koncu, pjesmom »Raduj se narodi kad čujete glas...« te uz brojne upaljene svijeće i prskalice, nastalo je opće veselje svih sudionika programa i gledatelja, a time je i program priveden kraju.

Ispred Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice, te njegovog Etnografskog odjela »Blaško Rajić« iskrene čestitke za dobru organizaciju i uspješnu realizaciju koncerta Društvu je uputio Grgo Kujundžić.

Prepuna dvorana članova i gostiju s nestrpljenjem je očekivala početak ove prigodne svečanosti. Sukladno već ustaljenoj praksi, predsjednik Društva *Šima Raič* otvarajući koncert prigodnim je riječima pozdravio sve nazočne. Posebne riječi dobrodošlice upućene su nazočnim dužnosnicima među kojima su bili: konzulica *Mirela Lucić* i konzul *Tihomir Šilović* iz Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, *Josip Zvonko Pekanić*, predsjednik HNV-a, *Stipan Šimunov*, dopredsjednik HNV-a za Podunavlje, *Josip Kolar*, predsjednik DSHV-a za Sombor, predstavnici Crkve iz Sombora i Sonte, predstavnici medija i drugi. Svim nazočnima predsjednik je čestitao dan

ove već dobro uhodane recitatorske ekipe, ipak navodimo tri djevojčice u dobi između 5 i 8 godina koje su privukle posebnu pozornost nazočnog gledateljstva. To su sestrice *Emina* i *Aneta Firanj*, te *Ivana Jakšić*.

Ugodno je bilo gledati i slušati djecu Župe Presvetoga Trojstva koja su, uz glazbenu pratnju *Josipa Marića* i *Ivana Butkovića*, pjevala pojedinačno ili u zboru prigodne božićne pjesme. Okupljanje djece ove Župe i rezultati njihovog nastupa velikim je dijelom zasluga njihovih vjeroučiteljica *Rozmari Mik* i *Anđelke Lopar*. Kvartet djevojčica ove Župe (*Marina* i *Ivana Antunić*, *Dragana Pulić* i *Anđelka Lopar*) nizom prigodnih pjesama na temu Božićne noći u koje, osim ostalih, spa-

nosti. Monoštorci i Sončani su, među ostalim, otpjevali: »Marija Divica«, »Faljen Isus dobri ljudi«, »Hjde braćo da idemo« i »Svim na Zemlji mir, veselje«, dok su Brežani pjevali: »Veselje Ti navješćujem« i »U to vrijeme godišta«.

Cjelokupna koncepcija programa i njegova uspješna realizacija najvećim je dijelom zasluga članice Upravnog odbora i pročelnice Dramsko-recitatorske sekcije *Marije Šeremešić*.

Matija Đanić

Organizirana prigodna izložba

Božićni kolač 2005.

Istoga dana kad je održan i Božićni koncert (18. prosinca 2005.) naše vrijedne kućanice priredile su, po peti put, izložbu božićnih kolača. Šesnaest vrijednih eksponata krasilo je veliku dvoranu društvenoga Doma. Uz naših deset somborskih »reduša« svoje kolače izložilo je i pet žena iz Male Bosne, odnosno Subotice. Izložci naših žena imali su natjecateljski karakter, dok su gošće svoj natjecateljski nastup iskoristile već u Subotici. Kao gošće, u Subotici su 15. prosinca svoje božićnjake izlagale tri članice našega Društva: *Janja Pekanović, Sofija Vuković i Marija Čuvardić.*

Svi izloženi božićnjaci predstavljaju svojevrsna umjetnička djela vrijednih ruku sačinjenih uz puno mašte i velikog truda. To su sve okrugli kolači izrađeni od dizanog tijesta. Preko cijelog kolača uvijek je na razne načine dočaran križ. Gornje strane božićnjaka ukrašavaju brojne figure. To su, prije svega, betlehemske motive:

MAJKA

Majka je kao najljepša priča napisana u života knjizi. Ona je poput dobrog vodiča svojoj djeci, svojoj brizi.

Majka je ono sve najbolje: brižna je, blaga, nježna, mila. Ljepša je nego cvjetno polje prepuno ruža i karanfila.

Ivan Pašić

Sveta obitelj, anđeli, pastiri, brojne ptičice, razne domaće životinje, plodovi zemlje, te razni predmeti kojima se dočarava betlehemska štalica i njeno okruženje. Povrh svakog kolača stoji grančica mira s otajstvom svete krunice.

Kako bi izložbeni prostor ovih specifičnih eksponata što vjernije dočarao božićnu atmosferu naših domova i što bolje istaknuo ljepotu izložaka organizatori su ga prikladno dekorirali. Tu su manja božićna drveća, mlado žito, različito cvijeće, brojne figurice domaćih životinja, te bijeli luk ili češnjak, suhe šljive, smokve, orasi, jabuke i drugo, a obvezatno tu je i medljana rakija.

Organizacija izložbe zasluga je članica njenog odbora: *Janje Pekanović, Ane Feđver i Jolike Raić.*

Nakon razgledanja eksponata i uzajamnih konzultacija, članice ocjenjivačkog tima *Emilija i Katica Dorotić* proglasile su najuspješnije Božićnjake. Prvo mjesto pripalo je *Mariji Čuvardić*, čiji će božićnjak biti darivan subotičkom biskupu msgr. dr. *Ivanu Penzešu*, odnosno Subotičkoj biskupiji. Daljnja tri nagrađena kolača, djela mlade *Cecilije Pekanović, Irenke Mijić i Sofije Vuković*, bit će darivana i postavljena na oltare tri naše somborske crkve. Božićnjak *Lidije Džinić* darivat će se Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici.

Prvonagrađeni eksponat Božićnjaka sa subotičke izložbe, djelo *Marije Matković*, darivan je Beogradskom nadbiskupu i metropoliti msgr. *Stanislavu Hočevaru.*

Na koncu, uz iskrene čestit-

ke sudionicima ovog natjecanja, želimo svima SRETAN I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ I USPJEŠNU NOVU 2006. GODINU.

Matija Đanić

ZIMSKI DAN

Zima je baš stigla i drvo puca sve sjajno, sve blješti kao san dok inje svoju čaroliju stvara nebo rumenilom započinje dan.

Šeću žurno ljudi moga grada dok ledeni zrak ulazi baš svud, na ledu se sjaji žuta zraka sunca a dušu nam para oštre zime stud.

Bajkovita drva povila su grane a na njih slijeće jato crnih ptica, dica sanke vuku i glasno se smiju raduju se zimi s rumenilom lica.

Cecilija Miler

Ponovno smo gledali

»Albin bircuz«

Osim u Somboru, ekipa se predstavila i gledateljima u Bačkom Monoštoru, Subotici, Ljutovu, Rešetarima u Republici Hrvatskoj, te Pečuhu u Mađarskoj

U nedjelju 15. siječnja 2006. našim je gledateljima, po treći put, prikazana popularna komedija »Albin bircuz«. Ovo šaljivo djelo iz života ovdašnjeg puka, što na svoj način oslikava stanje i odnose u jednoj salaško-prigradskoj obitelji i njenom okruženju, vraća nas u minula vremena, nekamo prema sre-

dini prošloga stoljeća. Neprekidne prepirke, podbadaanja, svađe, plač i smijeh držale su u napetosti gledatelje. Za razliku od prvog izvođenja, kada se u većoj mjeri osjećala premi- jerna trema, ovoga je puta glumačka ekipa nastupila sa osjetnom dozom samopouzdanja. Premijerno izvođenje komada ekipa je imala u Hercegovcu

u Republici Hrvatskoj, na »IX. Danima hrvatskog pučkog teatra«, 2. ožujka 2003. godine, da bi u našem Domu nastupila 30. ožujka i 4. svibnja iste godine. Ne računajući navedene nastupe ekipa se predstavila i gledateljima u Bačkom Monoštoru, Subotici, Ljutovu, Rešetarima u Republici Hrvatskoj, te Pečuhu u Mađarskoj. Prikaz komada i ocjenu o postignutom uspjehu

»Miroljub« je zabilježio nakon prvog izvođenja djela u našoj sredini (u broju 2-3/03). I ovoga puta glumačkoj ekipi, a posebice redateljici Mariji Šeremešić upućujemo iskrene čestitke. Svi su nam oni zajednički, sada već po deveti put, otvorili vrata i dočarali taj čuveni »Albin bircuz«.

Matija Đanić

Gostovanje u Svetozaru Miletiću

U susret Božiću

U dvosatnom programu članovi našega Društva izveli su spletove bunjevačkih, banatskih i posavskih narodnih plesova, ritmičke igre i suvremeni ples, a članovi dramske sekcije šaljivi igrokaz bunjevačkih svatova

U povodu obilježavanja Došašća članovi HKUD »Vladimir Nazor« 11. prosinca 2005. u Svetozaru Miletiću bili su gosti KUD-a »Lemeš«. Za prijevoz pedesetak članova Društva, sa svom opremom potrebnom za izvođenje programa, skrbio je o svom trošku ljubazni autoprijevoznik *Dorđe Đuran*, čija su djeca, također, sudjelovala u realizaciji programa. Predsjednica KUD-a »Lemeš« *Marija Bagi* ispred Mjesne zajednice, kao pokrovitelja svečanosti,

nazočnih građana i u osobno ime, pozdravila je goste iskazujući zadovoljstvo uspostavljenom suradnjom, koja će se zacijelo nastaviti i ubuduće. Konferansu s prigodnim stihovima u svezi svetkovine sv. *Barbare*, sv. *Lucije* i sv. *Nikole*, te običaje obilježavanja Materica i Oca u našem narodu vodila je trojka tamošnjih članica. U dvosatnom programu članovi našega Društva izveli su spletove bunjevačkih, banatskih i posavskih narodnih plesova, ritmičke igre i suvremeni ples, a

članovi dramske sekcije šaljivi igrokaz bunjevačkih svatova. Uz odrasle, plesom su se predstavila i djeca. Podrazumijeva se da se bez vrijednih glazbenika realizacija programa ne bi mogla ni zamisliti. Na koncu, uz iskrene čestitke u povodu Materica i predstojećeg Božića, s izvođačima programa cijela je dvorana složno pjevala »...*Ne dirajte mi večeras uspomenu u meni, ...ne dirajte mi ravnicu...*«, a Božićno svjetlo istine i ljubavi zračilo je cijelim prostorom. Osim sudje-

lovanja u navedenom programu gosti su posjetili i izložbu radova u tehnici slame i ljuske od kukuruza što su je priredili stvaraoci iz Subotice. Izložba je otvorena na dan sv. *Nikole*, 6. prosinca, s osnovnom tematikom Božić. Među eksponatima posebice se ističu radovi *Stipana Budimčevića*, ovdašnjeg stvaraoca, koji je izložio četiri prekrasne krune sačinjene prigodom obilježavanja lemeških dužijanci od 2002. do 2005.

Matija Đanić

Gostovanje u Hrvatskoj

Recitatori u Osijeku

U Osijeku su 14. siječnja 2006. boravili pobjednici Vojvođanske smotre recitatora na hrvatskome jeziku. To je bio dan radosti i veselja i za recitatore-pobjednike našeg Društva. U Osijek su putovali *Emina Firanj, Lea Jevtić, Miloš Jevtić, Bojana i Bojan Jozić i Kristina Doročić* u pratnji *Damira i Marije Šeremešić*. S ostalim sudionicima, a u organizaciji ravnateljice Hrvatske čitaonice *Katarine Čeliković*, bili su gosti Poglavarstva grada Osijeka. Domaćin im je bio prof. *Stjepan Sokol*, zadužen za resor odgoja i obrazovanja. Na pri-

jamu se recitalo, služilo slatkišima i sokovima, a na kraju su izmijenjeni darovi. Nakon prijama, organizirano su obišli franjevački samostan sa crkvom i Gradsku sveučilišnu knjižnicu u kojoj su proveli veoma zanimljivih sat vremena. U poslijepodnevnim satima stigli su u Dječje kazalište. Dočekala ih je veoma srdačno, gospođa *Lidija Halajc*, glumica i dramski pedagog. Nakon kraćeg druženja odgledali su dječju predstavu »Dnevnik jednog anđela«. Uz recitiranje gostiju vrijeme je brzo prolazilo i moralo se misliti na povratak. Prije

polaska, svi su bili posluženi toplom *pizzom* i raznim sokovima. Na rastanku, gosti su se organizatorima zahvalili na prekrasno organiziranom izletu. Uz veliko hvala gradu Osijeku,

Subotici i gospođi *Katarini Čeliković*, vratili smo se u Sombor očekujući neko novo druženje, možda već ovog ljeta.

Marija Šeremešić

U Sonti održana »Šokačka večer«

Šokadijo, dok ti ime traje

Uz dva domaća kulturno-umjetnička društva: KPZH »Šokadija« i KUD »Ivo Lola Ribar« u programu su, kao gosti, sudjelovali članovi KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, HKPD »Tomislav« iz Golubinaca, »Šokadija« iz Budrovaca kraj Đakova, KUD »Crkvari« iz istoimenog mjesta pokraj Orahovice, te Udruga »Šokačka grana« iz Osijeka

U organizaciji KPZH »Šokadija«, u Sonti je 26. studenoga 2005. godine po četvrti put održana »Šokačka večer«. Želja organizatora i tamošnjih žitelja je da ova kulturno-zabavna manifestacija, koja već sada okuplja sudionike s dosta širokog prostora, dobije i svoju stalnost i preraste u tradiciju mjesta i ove kulturno-prosvjetne udruge. Estetski lijepo i funkcionalno prikladno uređena nova

dvorana Doma kulture s oko 500 udobnih sjedala bila je ispunjena do posljednjeg mjesta, a dosta je mještana, pretežito mlađih, stojeći pratilo program. Pozornicu su krasile vrijedne rukotvorine ovdašnjih žena – detalji odjevnih predmeta i elementi kućanstva. Na središnjem zidu pozornice stajao je društveni stijeg na kojemu je ispisano »Šokadijo, dok ti ime traje«, a poviše njega Raspeće. Predsjednik KPZH »Šokadi-

ja« *Dejan Bukovac* srdačno je pozdravio sve nazočne, a posebice predstavnike Općine, članove Savjeta Mjesne zajednice, župnika mjesne crkve, predstavnicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Ivu Aranjoš*, ravnatelja Radionice za izradu narodnih nošnji u Zagrebu, predstavnike Hrvatskog nacionalnog vijeća, Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« i druge.

Uspješnost programa i stvaranje općeg ozračja u dvorani velikim dijelom zavisila je od konferansijea koji najavljuju program, a istovremeno i zabavljaju okupljene građane. Ovoga je puta ta uloga pripala iskusnom i dugogodišnjem voditelju ovakvih svečanosti, dobro nam znanom *Branku Uvodiću* iz Hrvatske i članici ovog Društva *Ljiljani Tadijan*. Uz dva domaća kulturno-umjetnička društva: KPZH »Šokadi-

ja« i KUD »Ivo Lola Ribar« u programu su, kao gosti, sudjelovali članovi KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, HKPD »Tomislav« iz Golubinaca u Srijemu, »Šokadija« iz Budrovaca kraj Đakova u Slavoniji, KUD »Crkvari« iz istoimenog mjesta pokraj Orahovice u Slavoniji, te Udruga »Šokačka grana« iz Osijeka. Članovi navedenih udruga nastupali su u narodnim nošnjama svoga kraja, te pjesmama i plesovima tog podneblja. Osobito su zapaženi nastupi svirača na starijim instrumentima – samici i gajdama.

Kako je svečanost držana u večernjim satima uoči početka došašća, voditelj programa *Branko Uvodić* je, na koncu, upalio prvu adventsku svijeću i rekao: »Neka plamen ljubavi plamti u vašim dušama i vašim srcima.«

mr. Matija Đanić

Filmska večer

Sto godina karmela u bačkoj ravnici

HKUD »Vladimir Nazor« organizirao je 13. siječnja 2006. godine projekciju dva filma redatelja *Rajka Ljubića*. U velikoj dvorani *Hrvatskog doma* bilo je preko stotinu nazočnih. Svi su s velikom pozornošću pratili projekciju na platnu. Prvi nas je film podsjetio na stotu godišnjicu Karmela u Somboru, na događaje u kojima su mnogi od nas bili nazočni. Film »Božić na salašu« vratio nas je u prošlo vrijeme koje još samo stariji pamte, dok mlađi Božićne običaje znaju u nešto izmijenjenom obliku koji nam je nametnula urbana sredina.

Karmelićani tijekom svog stoljetnog boravka i rada u Somboru ostavili su dubok trag u duhovnom životu grada. Osobito kod katoličkih vjernika. Zaslugom somborskih karmelićana 1960. godine nastala je *Hrvatska karmelićanska provincija sv. Josipa*. Ovaj jubilej vjernici Sombora slavili su s velikom ljubavlju. Film redatelja *Rajka Ljubića* traje 1 sat i 40 minuta, kronološki

bilježi događaje u jubilarnoj godini. Jubilej otpočinje na *Karmelsku Gospu* 16. srpnja 2004. godine i traje do *Karmelske Gospe* 2005. godine. *Ljubićeva*

kamera budnim okom prati sve što se događa oko proslave stote godišnjice, bilježeći brojna predavanja, propovijedi, koncerte, svečane svete mise, duhovne tribine, znanstvene skupove. Mnogi nazočni mogli su se prepoznati na tim skupovima, vidjeli smo mnoge značajne ličnosti iz crkvenog i građanskog života iz cijele Europe. Zahvaljujući njegovu predanom radu ostao nam je video zapis cijelog jubileja, da se možemo podsjetiti na događaje koji su obilježili proslavu. Također, i dolazećim generacijama da ga i one mogu pogledati. ■

Božić na salašu

Prikazani su Božićni običaji iz 1937. godine. Tih godina po kazivanju koautora filma *Alojzija Stantića*, hrvatsko-bunjevački rod u Bačkoj bio je na svom vrhuncu. Vjerno su prikazani svi detalji u proslavi Badnjeg dana; pozornost i radovi oko običaja te sveta misa u crkvi. Prvi dan Božića, gosti na Božić, čestitke komšija. Sve je to tako vjerno i živopisno opisano da se mogao dobiti dojam kao da se nalazimo sa

čestitarima, na misi ili za stolom s domaćinima. Tako je opisan drugi dan Božića sv. Stipan, sv. Ivan, šibari. Novo ljeto koje se puno drugačije slavilo nego danas. Ovo je djelo vrijedno za nas Hrvate Bunjevce u Bačkoj jer je možda i posljednja prilika da se vide salaši sa svim objektima, bez dalekovoda, bandera i drugih tehničkih čuda.

Alojzije Firanj

Vjerske tribine u HKUD »Vladimir Nazor«

Vjeronauk u školi danas

Prva tribina na temu »Vjeronauk u školi danas i sutra« održana je 11. studenoga 2006. godine. Predavač je bio dr. sc. *Andrija Kopilović* iz Suboti-

ce. Nazočne je pozdravio *Šima Raič*, predsjednik našega Društva, a tribinu je vodio *Alojzije Firanj*. Vlč. *A. Kopilović* najprije se osvrnuo na odgoj djece i istaknuo kako je obitelj jedino pravo mjesto za odgoj čovjeka. Pojavom škola dio odgovornosti se prenosi na nju pa ona postaje i odgojna ustanova. Vjeronauk ne može biti samo informiranje o vjeri, već i formiranje u vjeri. Naglašeno je da su školski i župski vjeronauk dvije različite stvari koje su povezane i uzajamno se nadopunjuju. Nazočni su upoznati s mogućnostima i obvezom roditelja u vjerskom odgoju, te značaju vjere u životu društva. ■

Najradosniji kršćanski blagdan

USomboru je 9. prosinca 2006. godine održana tribina u poodu Božića. Predavač je bio msgr. *Stjepan Beretić*. Nazočne je pozdravio *Šima Raič*, a tribinu je vodio *Zoran Jurišić*. Predavač je iznio svoja osobna sjećanja Božića proslavljenog u obitelji tako živopisno da nas je sve vratio u djetinjstvo. »Božić je najradosniji kršćanski blagdan, on donosi radost svim ljudima dobre volje. Za radost i sreću potrebna su tri uvjeta: mir s Bogom, mir s bližnjim i mir s prirodom. Ova Božićna poruka jasno nam govori da naša sreća ovisi o nama. Podsjetimo se i sami na rođenje Krista našeg Spasitelja kroz božićni post i predstojeća blagdanska ozračja.« Ovo su poruke s ove tribine.

Alojzije Firanj

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Somboru

Usvojeni blagdani hrvatske zajednice

Naš je grad bio domaćin 9. sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća 14. siječnja 2006. godine. Sjednica je bila pomalo svečana, jer je prvi put održana u našem gradu, koji je po broju Hrvata odmah iza Subotice. Predsjednik HNV-a *Josip Zvonko Pekanović* pozdravio je goste: predsjednika Općine Sombor dr. *Jovana Slavkovića*, predstavnike Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Mirelu Lucić* i *Tihomira Šilovića*, te predstavnike Crkve i članove HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, koji su bili nazočni na sjednici.

Na ovoj je sjednici usvojeno nekoliko značajnih odluka za našu zajednicu. Usvojeni su prijedlozi za četiri nacionalna

blagdana:

* 19. ožujka, blagdan *Svetog Josipa*, zaštitnika Hrvata

* 19. lipnja, dan rođenja *Ivana Antunovića*

* 16. listopada, dan rođenja bana *Josipa Jelačića*

* 15. prosinca, dan osnutka HNV-a

Usvojen je prijedlog da se vijećnici i dalje biraju po elektorskom principu. Hrvatsko nacionalno vijeće je podržalo napore da se otkupi i uredi rodna kuća bana Jelačića, koja je u veoma lošem stanju. Očekuje se financijska pomoć od Republike Hrvatske, Srbije i Vojvodine. Tu bi bilo mjesto

okupljanja svih važnijih institucija hrvatske zajednice.

Poslije sjednice u općini je priređen domjenak, a iza toga domaćini su pozvali vijećni-

ke i goste na svečani ručak, gdje smo u opuštеноj atmosferi mogli časkati i družiti se »U TOM SOMBORU«.

Alojzije Firanj

U odnosima Hrvatska – Srbija i Crna Gora

Stalni poticaj prekograničnoj suradnji

Posjet vukovarsko-srijemskog župana Bože Galića Somboru

SOMBOR – Predstavnici Vukovarsko-srijemske županije predvođeni županom Božom Galićem sa suradnicima učinili su posjet Zapadno-bačkom okrugu u Somboru gdje je domaćin, načelnik Saša

Torlaković predstavio gradonačelnika Sombora dr. Jovana Slavkovića, potpredsjednicu Martu Horvat Odri, Karla Logo, predsjednika skupštinskog Odbora za međunarodnu suradnju, generalnog konzula

Republike Hrvatske u Subotici Davora Vidiša i konzula Tihomira Šilovića, te predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća Josipa Zvonimira Pekanovića.

Tom prigodom istaknut je značaj prekogranične suradnje i težnji za dobrosusjedskim odnosima. Suradnja s gradovima i regijama Baje i Segedina je putokaz za dalje suradnje pogotovo preko agencije za razvoj malih i srednjih poduzeća, konkursima iz europske unije za ulazak Srbije i Crne Gore i Hrvatske u Europsku uniju. Doprinos lokalne samouprave je veoma značajan kao i učešće Sombora i Subotice u regiji Dunav-Drava-Sava, a ovu suradnju potiču i europske institucije. Posebno su značajni kapitalne investicije na željezničkom koridoru 10, Vinkovci, Tovarnik, Kanal

Vinkovci djelomično rijekom Bosutom do Sava, rekonstrukcija željezničkog mosta Subotica-Sombor, Vinkovci kod Bogojeva, oštećenog tijekom bombardiranja, izgradnja luka na Dunavu Vukovar i Bogojevo. Veoma je važno ukidanje viznog režima između Hrvatske i Srbije za lakšu prirodnu komunikaciju između dvaju zemalja i naroda. Veoma je dobra suradnja u pogledu gospodarstva turizma i kulture ovih regija. Gosti iz Vukovarsko-srijemske županije zajedno sa načelnikom Zapadno-bačkog okruga Sašom Torlakovićem upriličili su posjet Hrvatskom kulturno umjetničkom društvu »Vladimir Nazor«, vodećoj instituciji Hrvatske zajednice u Somboru i okolici.

Zoran Čota

Posjet predstavnika srpske nacionalne zajednice iz Republike Hrvatske Somboru

Manjine su most zajedništva

U okviru međusobne suradnje i promocije vlastitih prava u Skupštini Općine Sombor 22. prosinca 2005. predstavnici srpske nacionalne zajednice iz Republike Hrvatske učinili su posjet hrvatskoj nacionalnoj zajednici u SiCG.

Na početku posjeta odbornik SO Sombor, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josip Zvonimir Pekanović*, kao domaćin, pozdravio je goste, *Milorada Pupovca* predsjednika Srpskog narodnog vijeća, *Vojislava Stanimirovića* i *Ratka Gajicu* zastupnike Hrvatskog Sabora iz SDSS, dožupana osječko-baranjskog *Milana Horvata* i dožupana vukovarsko-srijemskog *Jovana Ajdukovića*. Zatim je nastavio predstavljanjem načelnika Zapadno-bačkog okruga sa sjedištem u Somboru *Saše Torlakovića*, gradonačelnika Sombora dr. *Jovana Slavkovića*, predsjednika skupštine *Miodra-*

la Loga, predsjednika i tajnika HKUD »Vladimir Nazor« *Šimu Raiča* i *Zorana Čotu*, te predsjednika DSHV za Sombor *Jozu Kolara*.

Pekanović je istaknuo značaj manjinskih zajednica, srpske i hrvatske koje ostvarivanjem prava predstavljaju most zajedništva i suradnje dviju država koje ne sputavaju relikti skore prošlosti koje su opterećivale odnose dvaju naroda nego pozitivnim primjerom daju prinos u europske integracije.

MANIFESTACIJA SURADNJE: »Dolazimo dobrom voljom našim sunarodnjacima, našoj matičnoj državi i pripadnicima hrvatskog naroda da manifestiramo prijateljstvo i suradnju srpske i hrvatske manjine u novonastalim povijesnim okolnostima. Želimo da pomognemo promociji vlastitih prava suradnju sa strankama, udrugama i institucijama« rekao je *Milorad Pupovac*. Predstavnici Zapadno-bačkog

najizraženijim trendom migracijskih kretanja. Stalna je težnja da se novim stanovnicima pomogne u integraciji, a nacionalnim manjinama omo-

nuo značaj pozitivnih tokova gospodarstvenih odnosa i stalnog povećanja robne razmjene. Kompatibilnost dvaju gospodarstava, međusobna blizina

Zajednička konferencija za novinare

gući potpuna ravnopravnost u korištenju građanskih sloboda i prava. Koristimo mogućnosti prekogranične suradnje sa susjednim županijama Vukovarsko-srijemskom i Osječko-baranjskom na kulturnom i gospodarstvenom planu. *Šima Raič* je istaknuo veoma dobru suradnju HKUD »Vladimir Nazor« koji ove godine slavi 70-tu obljetnicu osnutka sa kulturno-umjetničkim udrugama iz Republike Hrvatske, sa veleposlanstvom i konzulatom Republike Hrvatske, te predstavnicima lokalnih vlasti u SO Sombor.

GOSPODARSTVO: *Vojislav Stanimirović* je ukazao na značaj pozitivnih poruka suradnje dvije zajednice da se prevaziđu međusobni problemi, da zajednice oslonjene jedna na drugu unapređuju odnose svojih država i naroda, da se osude i marginaliziraju incidenti zasnovani na nacionalnoj osnovi. *Karlo Logo* je istak-

i tradicija omogućuju prirodni tijek gospodarske suradnje zašto su kod nas u Somboru najbolji primjeri hrvatske tvrtke »Lura« i »Montmontaža« u suradnji sa »Somboledom« i »Somborgasom«. *Ratko Gajica* istakao je da je izbornim zakonom određeno da u Hrvatskom saboru izravno bude osam zastupnika iz redova nacionalnih manjina od kojih su tri iz srpske nacionalne manjine. *Joza Kolar* je predstavio politički status hrvatske nacionalne manjine i da se sukladno utvrdi zakonskom regulativom pozitivna diskriminacija nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima, javnim službama i organima na svim razinama.

Pozavršetkusastankapredsjednici Srpskog narodnog vijeća *Milorad Pupovac* i Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josip Zvonimir Pekanović* održali su konferenciju za novinare i odgovarali na brojna pitanja novinara.

Zoran Čota

Manifestacija prijateljstva: prijam u Općini

ga Sekulića, dopredsjednice *Marte Odri Horvat*, portparola *Milana Stepanovića*, predsjednika skupštinskog Odbora za međunarodne odnose *Kar-*

okruga i Općine Sombor istakli su kako je blizina granice na Dunavu između dvaju država utjecala, uz ostale okolnosti, da Somborska regija bude sa

Obnova krova na crkvi Presvetog Trojstva u Somboru

Radovi završeni uoči Božića

Početkom srpnja 2005. godine započela je obnova krova na crkvi presv. Trojstva u Somboru. Tome je prethodilo višegodišnje uporno traženje onog rješenja koje bi pomoglo da se zaštititi vrijedan

spomenik kulture ovoga grada, i što je još važnije, zaštite ljudi koji svakodnevno prolaze ispod ovih objekata.

Kako su radovi odmicali, bivalo je sve jasnije da se poslu pristupilo ne »pet do dvana-

est«, nego »pet iza dvanaest«. Dotrajalost nekih dijelova drvene konstrukcije bila je takva da bi teško izdržala malo veću količinu snijega. Neposredno pred Božić završeni su radovi na krovu crkve. Svojim sudjelovanjem na misi polnočki počastio nas je gradonačelnik dr. Jovan Slavković, a mi smo iskoristili priliku, da njem, a po njemu svim onima u struktura lokalne vlasti koji su ovaj posao omogućili i pomogli, najsrdačnije zahvalimo i nastavku poslova se preporučimo.

I doista, lijepo vrijeme je omogućilo da se odmah iza blagdana poslovi nastave, tako da je već i jedan dio krova na župskoj kući pokriven novim crijepom. Na župskoj kući u veoma lošem stanju su i pro-

zori. Dok nam skela ide oko zgrade zgodna je prilika da se i taj posao uradi. On se svakako mora učiniti prije bilo kakvih poslova na fasadi a i ona je u takvom stanju da vapi za obnovom.

U ovom važnom i prijeko potrebnom poslu koji se upravo čini na objektima naše crkve i župske kuće očekujemo i pomoć naših vjernika. Puno je toga što treba usput ili dodatno riješiti i učiniti. Sada je prilika. Svima koji su ovu obnovu već pomogli i svima koji će to još učiniti od srca zahvaljujem a cjelokupni posao, i osobito one koji ga obavljaju, Vašim molitvama i blagoslovu Svemogućega preporučam.

Josip Pekanović, župnik

Sveti Otac Ivan Pavao II.

Codex Christiani Nomine hval Hvalov Zbornik

Nadbiskupski ordinarijat Vrhbosanski Sarajevo, tiskao je knjigu pod nazivom »Sveti Otac Ivan Pavao II. u pastirskom pohodu 12. i 13. travnja 1997.«, Sarajevo, Bosna i Hercegovina. Autor ove svečane knjige je Zoran Filipović, profesionalni fotograf i pisac. Hvalov zbornik je izvor iz kojega su uzete ilustracije za ilustraciju rukopisa ove svečane knjige o posjetu Svetog Oca Ivana Pavla II. Sarajevu i Bosni i Hercegovini, 12. i 13. travnja 1997.

Hvalov Zbornik je bosanski srednjovjekovni rukopis na pergamentu (kvijeru), opsega 359 listova, veličine 11 x 17 centimetara, pisan u dva stupca pismom bosančicom 1404. godine, za bosanskog vladara Hrvoja Vukčića Hrvatinića. Pisao ga je krstjanin Hval, u Hrvojevoj rezidenciji u Omišu. Zbornik je prijepis sa starijeg glagoljskog predloška, a jezik je štokavski zapadnijeg tipa – izrazito ikavski. Bogato je ukrašen inicijalima, ornamentima, minijaturama, a ilustrirala

su ga dva majstora. Oba tipa minijatura pripadaju gotičkom stilu s početka 15. stoljeća njegovanom u dalmatinskim lokalnim školama. Čuva se u sveučilišnoj knjižnici u Bologni (Italija), pod signaturom COD 3575. Prvotno je pripadao talijanskom lingvistu Giacom Facciolati (1672-1769), koji je darovan papi Benediktu XIV., a on ga je ostavio knjižnici u Bologni.

Stipan Stipana Pekanović, odvjetnik iz Sombora

Poziv na suradnju

Na sjednici Upravnog odbora odlučeno je da se aktivira već postojeća:

Sekcija za očuvanje, sakupljanje i njegovanje kulture Hrvata – Bunjevaca i Šokaca ovog podneblja.

Za novog pročelnika izabran

je ing. Mato Matarić.

Potvrđeni su i ciljevi osnutka ove kreativne sekcije, a to su: Sakupljanje podataka o povijesti našeg naroda u Bačkoj

Sakupljanje narodnih običaja i kulturnog naslijeđa

Njegovanje jezika, književ-

nosti (informacijska i nakladnička djelatnost, nabava knjiga i časopisa)

Očuvanje i njegovanje duhovnih običaja

Njegovanje nacionalnog identiteta

Organiziranje kulturnih manifestacija i savjetovanja
Sakupljanje narodnih običaja i kulturnog naslijeđa

Sakupljanje etnografskih predmeta

Osnivanje podružnica

Suradnja s hrvatskim institucijama u zemlji i inozemstvu

Pozivamo sve zainteresirane članove i ostale, a koji bi mogli pridonijeti radu sekcije, da se prijave kod tajnika Društva radi učlanjenja.

ing. Mato Matarić

Povijest i gradnja iznimno vrijednog i velikog sakralnog objekta u središtu grada

Crkva somborskih karmelićana

Dakle, 76 godina od pokretanja inicijative za gradnjom, 74 godine od dobivanja suglasnosti, te 42 godine od započete gradnje, crkva je, konačno, 1902. godine dovršena. Budući da su je preuzeli karmelićani, 20. kolovoza 1904. ona je i posvećena

Piše: mr. Matija Đanić

U prethodna četiri broja našega lista informirali smo vas o stogodišnjem djelovanju Karmelićana u Somboru. Ovoga vas puta želimo upoznati sa izgradnjom i izgledom crkve u kojoj su djelovali i djeluju karmelićani.

Vrijedni podaci o izgradnji crkve i samostana dani su u doku-

lić u »Hrvatskoj riječi« (br. 77-80/2004). Vrijedi navesti i djelo *Jánosa Muhija* »Zombor torténete« tiskano u Somboru 1944. kao i podatke koje daje *Pavle Vasić* u knjizi »Umetnička topografija Sombora« u izdanju Matice srpske u Novom Sadu 1984.

PLANIRANJE I GRADNJA CRKVENOG OBJEKTA: Početkom XIX. stoljeća žup-

katoličkog sakralnog objekta. Tako je 31. kolovoza 1828. oformljen odbor za izgradnju nove crkve, koji je odmah uputio i zamolbu najvišim državnim vlastima za odobrenje planiranih radova. Već 9. prosinca iste te 1828. godine stiglo je pozitivno mišljenje. Temeljem ovoga, koncem 1829. godine dan je i konkretan prijedlog za lokaciju crkve i župnog doma kao i drugog pratećeg prostora. Suglasnost za predloženu lokaciju dana je 1833. Odmah je izgrađen i plan crkve. No, zbog nedostatka financijskih sredstava, na njegovu se realizaciju čekalo tridesetak godina.

Nova inicijativa za realizaciju već usvojenog projekta pokrenuta je 1859. godine, da bi radovi otpočeli iduće 1860. Kopanje temelja i svečano polaganje kamena temeljca obavljeno je 6. i 7. listopada 1860. Do prvih mrazeva te jeseni podignuti su zidovi do visine od 120 centimetara.

No, i ovoga puta zbog pomanjkanja potrebnih sredstava, izgradnja je odlagana i prekidana. I elementarne nepogode – poplave i suše – na svoj su način kočile radove, te je ovakvo stanje potrajalo desetljećima. Unatoč činjenici što su 1865. godine osnovni zidovi do gore izidani te na njih postavljena i zelena grana, kao simbol završnih radova, daljnja gradnja je 1875. ipak obustavljena. Planirana i započeta crkva stajala je i dalje. Podignute zidine su se već počele raspadati – rušiti, tako da su Somborci tada ovaj objekt prozvali »crkvene ruševine«. Bilo je već i razmišljanja, pa i prijedloga, da se sazidani objekt u cijelosti poruši.

Ipak, pri izmaku XIX. i na početku XX. stoljeća radovi su obnovljeni i ubrzani, te je crkva, konačno, stavljena pod krov. Zvonici visoki 73,5 metara sazidani su 1901. i pokriveni, te na njih postavljeni posvećeni križevi 20. srpnja 1902. Ti najviši zvonici našega grada postali su simboli ove ravničarske varoši.

Dakle, 76 godina od pokretanja inicijative za gradnjom, 74 godine od dobivanja suglasnosti, te 42 godine od započete gradnje, crkva je, konačno, 1902. godine dovršena. Budući da su je preuzeli karmelićani, 20. kolovoza 1904. ona je i posvećena.

Tlocrt crkve je trobrodna bazilika – sastoji se od triju uzdužnih lađa, odijeljenih redovima stupova. Središnja lađa je najdulja, najšira i najviša, dok su dvije sporedne lađe manje i jednakih su dimenzija.

Iste te 1904. godine uz južnu stranu crkve podignut je i veoma lijep karmelićanski samostan s podrumom, prizemljem, te prvim i drugim katom, čija osnova ima oblik nepravilnog slova L. Samostan je podignut za molitveno-kontemplativni život redovnika, te kao filozofsko-teološko učilište mladih bogoslova karmelićana. To učilište je djelovalo od 1905. do 1925. godine. Nastankom kraljevina SHS učilište prestaje, te se 1926. osniva malo, karmelićansko sjemenište sa 17 đaka, budući karmelićanski pomladak u novoj državi Jugoslaviji.

UNUTARNJOST CRKVE: Gradnja i uređenje oltara, postavljanje vrijednih kompozicija i kipova, propovjedaonice, vitra-

mentarnom filmu »100 godina Karmelićanskog samostana u Somboru 1904-2004«, u produkciji *Yellowbrick production* i Karmelski samostan Sombor 2004. godine. Značajne i dragocjene podatke naveli su i *Stjepan Beretić* u 5 nastavaka »Zvonika« (br. 1-5/2004) kao i *Ante Seku-*

na crkva Presvetoga Trojstva, koju su ranije vodili franjevci, a tada već svjetovno svećenstvo, svojim kapacitetom nije mogla udovoljiti potrebama rimokatoličkih vjernika ovoga grada. Iz tih je razloga već 1826. godine pokrenuta inicijativa za izgradnjom još jednog

ja i drugih vrijednih znamenitosti pretežito je obavljeno između 1902. i 1906. godine. Glavni oltar sastoji se od tri niše. U središnjem dijelu je kip sv. Stjepana kralja, lijevom sv. Ladislava, a desnom sv. Mirka. Između te tri niše stoje kipovi sv. Margarete i sv. Elizabete. Uz glavni oltar postoji još 6 bočnih. U južnoj lađi crkve nalaze se oltari: *Blažene Djevice Marije, svetog Josipa i svete Ane*, a u sjevernoj: *Presvetog srca Isusova, svetog Antuna i svetog Vendelina*.

Više prikladnih kompozicija i kipova nalazi se u dvije bočne lađe. U južnoj su lađi: *sv. Mala Terezija, Isus na Maslinovoj gori, Isusova smrt na križu s Marijom, Ivanom i Magdalenom*. U postolju ovog

impozantnog prizora s Kalvarije sada se nalazi i grob sluge Božjeg o. *Gerarda Tome Stantića*. U sjevernoj lađi nalaze se kipovi: *sv. Antuna Pustinjaka, kip Uskrsnuća Isusova, te Blažene Djevice Marije kako drži Isusa pod križem*.

U predvorju crkve su kipovi: *sv. Antuna Padovanskog i Gospe Lurdske* (skulptura), dok je pokraj vrata za izlaz prema hodniku za ispovjedaonice kip *sv. Franje Asiškog*.

Dva su kipa vezana za bočne zidove u oltarskom dijelu crkve: *sv. Elizabeta i Lurdska Gospa*. Na stupovima u srednjoj lađi je 12 kipova apostola, a vrijedne i interesantne su i velike reljefne postaje križnoga puta.

Propovjedaonica je, uz funkcionalnu vrijednost svojega doba, i s estetske strane vrlo zanimljiva.

Vitraci su izrađeni u Budimpešti i u više su boja. Sedam ih se predivno vidi iz crkve kao i izvana, dok je osmi vezan za rozetu iznad ulaznih vrata.

Vrijedi istaknuti i slike na svodovima crkve. To su freske slike talijanskog umjetnika *Daberta: Krist Kralj, Jaganjac Božji, Blažena Djevica Marija*, te grb nadbiskupa Kaločko-bačke nadbiskupije *Gyorgya Császke*, velikog darovatelja

ove crkve i prijatelja karmelićanskog Reda. Njegovom zaslugom su karmelićani došli u Sombor i dobili ovu velebnu crkvu.

Posebnu vrijednost imaju orgulje, sagrađene 1925. godine, a posvećene 1926. Imaju tri manuala, 43 registra i 3158 svirala. U bivšoj SFR Jugoslaviji karmelićanske orgulje tvrtke Mauracher (Caecilia-Salzburg-Wien), francusko-njemačke boje tona, išle su uz bok orgulja Zagrebačke i Đakovačke katedrale. Orgulje je kolaudirao maestro *Dugan* sa svojim desetogodišnjim sinom *Čedo-*

milom, 12., 13. i 14. svibnja 1926. godine. *Duganov* sin je odsvirao orguljaški koncert na opće udivljenje slušatelja, kako izvješćuje samostanski Ljetopis.

Istaknimo i činjenicu da su sve oltarske skulpture izrađene od drveta u tirolskom stilu sa vrijednom pozlatom.

Uz domaće vjernike, koji redovito dolaze i u ovu crkvu, i većina naših gostiju posjećuje ovaj iznimno vrijedan i veliki sakralni objekt. Svojom monumentalnošću i znamenitostima crkva u njima ostavlja duboke dojmove. ■

JUČER, DANAS, SUTRA

Unedostatku profesionalnih institucija koje bi se sustavno bavile kulturnom djelatnošću, briga o očuvanju identiteta Hrvata na ovim prostorima gotovo u cijelosti se ostvaruje unutar amaterskih kulturno-umjetničkih društava. Treba dodati da se očuvanje kulturne baštine u većini društava, poglavito seoskim, održava mahom kroz folklorne sadržaje iz prošlih vremena. To je i u našem Društvu slučaj s time da uspješno djeluje i Dramska sekcija s, opet, programom iz prošlosti našega i drugih naroda. Tamburaška družina svira, i to vrlo dobro, skladbe većinom iz devetnaestog i prve polovice dvadesetog stoljeća. Novoformiranoj sekciji uloga je, opet, sakupljanje, očuvanje i njegovanje kulture Hrvata Bunjevaca i Šokaca s prostora ovog dijela Bačke. Znači i u ovom slučaju skrbimo o starim, naslijeđenim, tradicionalnim običajima i stvarima. Kao da novih nema. Stoga je za svaku pohvalu uvođenje suvremenog plesa kao dijela redovite aktivnosti koja će privući mlađe članove željne afirmacije na ovom području koje ih privlači. Sve je ovo lijepo i korisno ali što je s drugim suvremenim trendovima u kulturi u kojima mladi uživaju i hoće ih s velikom voljom upražnjavati? Budući da je danas računarska pismenost dio opće kulture, dužni smo je stalno poticati i promicati, pogotovu među mladim članovima našega društva, utoliko prije jer raspoložemo s nekoliko računala koja, uz dodatnu opremu, mogu poslužiti za obuku zainteresiranih.

Sve promjene u cilju praćenja novonastalih kulturnih potreba ne mogu se desiti bez aktivnog, nesebičnog angažiranja mladog naraštaja našega sedamdesetogodišnjeg Društva. Uvjeren sam da će takve aktivnosti privući mnoge zainteresirane, koji nisu članovi bilo koje sekcije, a mogli bi biti. To bi trebao biti zadatak pročelnika sekcija, a iz masovnosti članstva isplivala bi kvaliteta o kakvoj danas ni ne slutimo.

Stoga, stoji poziv svima koji nam žele pristupiti da se učlane u jednu od sekcija ili da predlože osnutak novih odjela, a na nama iz Uprave društva je da im osiguramo uvjete za rad i nastupe pred javnošću. Društvo može opstati samo ako se razvija u dosluhu s vremena u kome djeluje. Prošlost nam je sjajna ali još važnija treba nam biti budućnost u kojoj ćemo, ipak, provesti ostatak života.

Mato Matarić

Miroljub na Valpovštini (1.)

Župnik, pjesnik, preporoditelj

Treba prodrijeti u veze Ante Evetovića – Miroljuba s bunjevačkim preporoditeljima i ostalim javnim djelatnicima kako Slavonije i Srijema tako i Banske Hrvatske te ostalih zemalja naseljenih Hrvatima, osobito Baranje i Bačke. Istraživanje arhivske građe i hemerotečnih fondova o Anti Evetoviću – Miroljubu otkrilo je načine širenja hrvatskoga preporodnog duha na bačke Bunjevce te na Šokce u Bačkoj, Baranji, Srijemu i Slavoniji

Piše: Zdenko Samaržija

S Miroljubom prijateljujem odavna. Još je živo sjećanje mojih suseljana na svog dragog i davnog župnika (moje je selo dobar dio 19. i 20. stoljeća bilo filijala harkanovačke župe). Valpovčani se diče svojim župnikom-pjesnikom i preporoditeljem, a kada sam ozbiljnije utonuo u arhive župa na Valpovštini otkrio sam da mnogi Miroljubivi zapisi pružaju vjernu sliku života Valpovštine na početku 20. stoljeća.

Prve sam prave intelektualne ugode osjetio kada sam pronašao u arhivima rukopise njegovih pjesama. Često sam ga u svojim tekstovima citirao, no nikad nisam pisao baš o njemu. Nadam se da ovi moji redci o Miroljubu neće štetiti ni meni ni njemu.

MJESTO RADNJE: Konac 19. stoljeća i prva desetljeća 20. stoljeća vrijeme su zrelog Miroljuba, katoličkog svećenika i bunjevačkog preporoditelja. U tom je razdoblju Ante Evetović – Miroljub zaokružio pjesnički opus, tiskao djela kojima je snažno utjecao na afirmaciju hrvatske nacionalne ideje među Bunjevcima i Šokcima te obavljao pastoral na Valpovštini.

Valpovština zauzima veći dio nizinskog dijela slijevnoga područja Karašice. Područje

Grobница u kojoj je pokopan Ante Evetović-Miroljub

obiluje šumama i kvalitetnim vodotocima, koje su bile najvažniji resursi svim ljudskim skupinama koje su obitavale na tom području. U postturskom periodu Valpovštinu su naselili Šokci i nametnuli se malobrojnim starosjediocima, koji su se sklonili od haranja vojski u ritske šume. Dvadesetih godina 18. stoljeća, nakon svršetka gradnje osječke Tvrđe, formirano je Valpovačko vlastelinstvo. Njima se isprva gospodarili baruni Prandau, a nakon njihovog izumiranja u drugoj polovici 19. stoljeća grofovi Normann.

VRIJEME RADNJE: Tranzicija iz feudalizma u kapitalizam je potrajala preko pola

stoljeća. Ostaci feudalnih odnosa uvelike su se osjetili kada je na Valpovštinu stigao Ante Evetović – Miroljub. Seljaci su bili opterećeni otkupom zemlje, koju su dobili u vlasništvo. Mnogi se nisu snašli u tržišnim odnosima, a sigurnost seljačkih kućnih zadruga postala je stvar prošlosti. Na Valpovštinu su počeli pristizati Židovi i bački Nijemci. Obitelj Gutmann izgradila je u drugoj polovici 19. stoljeća pilanu na neplodnoj rudini Belišće, a oko pilane uskoro su niknule radničke barake i upravne zgrade poduzeće. Već početkom 20. stoljeća Belišće je bio novi industrijski grad. Mreža pruga ispreplela se na Valpovštini. S prugama stizali su radnici,

novi stanovnici Belišća, a na krčevinama šumski su radnici podignuli trajnija naselja – na Valpovštini je niknulo dvadesetak novih naselja.

KATANČIĆ I MIROLJUB: Matija Petar Katančić, franjevac, Valpovčanin, pjesnik, lingvist, poliglot i prevoditelj, i prvi proučavatelj slavonske povijesti, zaključio je nakon dugogodišnje analize svaki-današnje Slavonaca i povijesti

antike da su Slaveni potomci davno iščezli Ilira. Katančić je pratio jezik, običaje, nastambe, načine obrade zemlje i dokazao ono što su pretpostavljali dubrovački povjesničari 16. i 17. stoljeća – da smo svi potomci Ilira. Budimo realni, Katančić je uvidio višemilenijsko razdoblje dugog trajanja, tj. sporih promjena u životu Slavonije što ga je navelo na pogrešan zaključak o ilirskom podrijetlu Hrvata. Međutim, nakon njegova utamničenja u Pešti (o razlozima njegove izolacije nećemo ovdje raspravljati, no oni koji su ga zatočili u samicu previdjeli su intelektualnu snagu Matije Petra Katančića – dali su mu papir, pero i tintu; Katančić je ispisao višejezični rječnik te preve Sveto pismo na hrvatski jezik. I to na štokavsko nariječje koristeći pritom slova po uzoru na češku grafiju) uslijedilo je,

vidjeli smo, njegovo plodno razdoblje što je bilo poticaj Ljudevitu Gaju da teorijski razradi grafiju i (*u Pešti*) predloži pisanje dijakritičkih zankova po uzoru na češku grafiju, svoj pokret nazove Ilirski pokret, a već 1836. godine, nakon nekoliko brojeva izdanih na kajkavskom nariječju, počne izdavati Novine horvacke na štokavštini.

Šokaca u Gajevom pokretu nije bilo. Ali je hrvatski duh u Slavoniji u drugoj polovici 19. stoljeća proširio Josip Juraj Štrossmayer. Napomenimo samo, Valpovština, tj. donjomiholjački i valpovački dekanat nisu bili u sastavu Đakovačke i Srijemske biskupije, na čijem se čelu nalazio Štrossmayer, već su ostali u sastavu Pečuške biskupije do 1921. godine, kada je ustanovljena Apostalska administratura – istovjetna je situacija bila u Istri i Bačkoj.

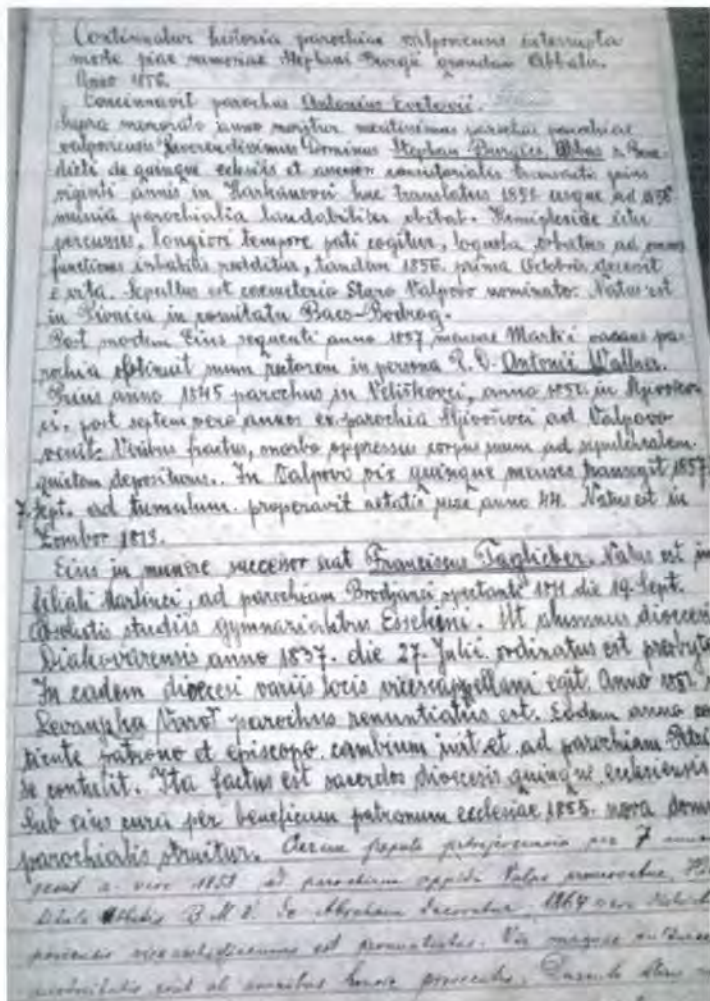

Spisi kriju mnoštvo podataka

Nepobitan je utjecaj Štrossmayera na Miroljuba, no ulogu preporoditelja, dakle, onoga tko završava narodni preporod na Valpovštini, nije odigrao Štrossmayer već Miroljub. Teško je dokazati jesu li se susretali Štrossmayer, Buda-

nović i Miroljub, no nepobitno je da su utjecali jedan na drugoga te da su djelovali prema istom cilju – širenju hrvatske nacionalne svijesti na Bunjevcu i Šokce.

Nastavit će se

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173; fax: 025/26-019. Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica tel/fax: 024/553-355 hrvatskarijec@tippnet.co.yu www.hrvatskarijec.co.yu Za nakladnika: Zvonimir Perušić Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«: Milovan Miković Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Antonija Čota, zamjenica glavnog urednika, Franjo Ivanković, Josip Pekanović, Alojzije Firanj, Zoran Čota, Franjo Krajniger, Šima Raič, Zdravko Fedver. Lektor: Milovan Miković Tehnički urednik: Thomas Šujić Prijelom teksta: Jelena Ademi Urednica fotografije: Nada Sudarević List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998. Tisak: Studio Bravo, Subotica E-mail: so.v-nazor@neobee.net Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub Naklada: 900 primjeraka

Biseri plavoga Jadrana

Otok Brač

Tijekom ove godine između 1. i 4. lipnja u Postirama, rodnom mjestu pjesnika Vladimira Nazora, obilježava se 130 godina od rođenja ovog velikana poezije, gdje će sudjelovati i članovi našega Društva.

Višje je razloga za predstavljanje ovog srednjodalmatinskog otoka našem čitateljstvu. Ipak, četiri su osnovna: 1. to je otok s koga potječe obitelj *Nazor* i na kome je rođen i odrastao pjesnik *Vladimir Nazor*, čije ime nosi naše Društvo; 2. to je najčuveniji jadranski otok po iznimno kvalitetnom građevinskom kamenu, s kojega je donesena i velika mramorna ploča, te 3. prosinca 2005. godine postavljena na zgradu našega Doma sa uklesanim nazivom Društva; 3. na njemu se organiziraju prigodni stručni seminari za rad u amaterskim udrugama na kojima sudjeluju i članovi našega Društva; i 4. tijekom ove godine između 1. i 4. lipnja u Postirama, rodnom mjestu pjesnika *Vladimira Nazora*, obilježava se 130 godina od rođenja ovog velikana poezije, gdje će sudjelovati i članovi našega Društva.

Otok Brač od kopna i susjednih otoka dijele brački i Hvarski kanal, te Splitska vrata. Sa svojih 394,6 četvornih kilometara na trećem je mjestu među hrvatskim otocima, zaostajući samo minimalno za Krkom i Cresom. Sa 778 metara Vidovom gorom na ovom otoku najviša je točka na jadranskom arhipelagu. Većim dijelom otok se sastoji od vapnenca, na njemu nema površinskih vodenih tokova, a vrlo rijetki su i izvori pitke vode. Godine 1970. pitka je voda dovedena podmorskim vodovodom iz rijeke Cetine. Obradena je približno šestina otoka, a najveći dio obradivih površina je pod vinogradima i maslinjacima. Prirodnu vegetaciju najčešće čini nisko raslinje – makija,

POVIJEST: Brač je gušće naseljen otok gdje u prosjeku na četvornom kilometru živi nešto više od 30 stanovnika. Na ovom otoku najviše stanovnika je živjelo 1900. godine – 24.408, a na primjer 1981. godine upola manje – 12.577. Znači, to je otok intenzivnog iseljavanja.

Zbog sigurnosnih razloga (gusara i sl.) naselja u unutarnjosti otoka starija su od primorskih. Tijekom 17. i 18. stoljeća, pa i kasnije, naseljavaju se uvale na obalama, osobito sjevernim, te tako uz more nastaju ne samo gradovi nego i značajne luke. Danas sva važnija gradska naselja vezana su uz more.

Propašću vinograda uslijed filoksere kao i raznih ograničenja u izvozu vina, na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće došlo je do velike gospodarske krize i velikog iseljavanja otočkog stanovništva osobito u prekomorske zemlje – Čile, Argentinu, SAD i Australiju.

Mnogi osvajači i zemlje kraće ili duže vrijeme držali su vlast nad otokom. Posebno vrijedi istaknuti vlast Mletačke Republike između 1420. i 1797. godine, a nakon toga (s manjim prekidima na početku) Austrije sve do 1918. kada otok ulazi u sklop Jugoslavije (SHS), podrazumijeva se danas Republike Hrvatske. Najstarija i najrazvijenija industrijska grana na otoku vezana je za eksploataciju i obradu kvalitetnog kamena. Centri ove industrije prvenstveno su: Pučišća i Selca. Eksploatacija ovog prirodnog bogatstva vezuje se još za antičko doba. Od bračkog kamena građeni su: stara Salo-

na i njen teatar, Dioklecianova palača u Splitu, palača u Sirmiumu i dr. Brački kamen ugrađen je i u Bijelu kuću u Washingtonu.

TURIZAM: Druga, danas osobito vrijedna gospodarska grana je turizam. Sva primorska mjesta imaju idealne uvjete za ovu djelatnost. Ipak, najpoznatija su: Supetar, danas najveće naselje i najznačajnije pristanište, Bol, Milna, Postire, Pučišća i Selca. Jedino gradsko naselje i luka na južnoj obali otoka je Bol. Zaštitni

hrvatske književnosti kao i njegov spomenik.

Pučišća su najpoznatija po eksploataciji mramora. Sjeveroistočno od grada nalazi se veliki kamenolom Veselje gdje je isklesana i mramorna ploča s natpisom našega Društva, dopremljena u Sombor, te postavljena na fasadu Doma. U Pučišćima se organiziraju i radionice za obuku onih članova amaterskih udruga koji žele proširiti i obogatiti svoja znanja iz na primjer kazališnog stvaralaštva, folkloru, veza i

znak ovog turističkog mjesta je Zlatni rt. To je gotovo 700 metara dugačak jezik zlatnožutog šljunka koji mijenja oblik ovisno o morskim strujama. Postira je stari gradić na sjevernom dijelu otoka. U luci ovoga mjesta nižu se kamene kuće bračkih veleposjednika, među kojima se ističe renesansni *kaštel Lazanić* u kojem je rođen pjesnik *Vladimir Nazor*. Inače, obitelj *Nazorovih* je iz Bobovišća, naselja u zapadnom dijelu otoka. U staroj kući ove obitelji svoje djetinjstvo proveo je budući pjesnik, a tu je i novija kuća ovog velikana

slično. I predstavnici našega Društva tijekom ljeta ovdje se obučava ju.

U istočnom dijelu otoka nalaze se Selca, mjesto također poznato po kamenarstvu. Vrijedi istaknuti niz kamenitih spomenika znamenitim ljudima u središtu mjesta. To su spomenici *Lavu Tolstoju* (iz 1911.), *Stjepanu Radiću* (iz 1958), a u novije vrijeme njemačkom političaru *H. D. Gencheru*, papi *Ivanu Pavlu II.*, austrijskom ministru *Aloisu Mocku*, te hrvatskom predsjedniku *Franji Tuđmanu*.

Matija Đanić

Novo prigodno izdanje

Stopama naslijeđa

U povodu obilježavanja 69. godišnjice postojanja i djelovanja HKUD »Vladimir Nazor«, održanoj 3. prosinca 2005. godine, priređena je i promocija knjige *Marije Šeremešić* »Stopama naslijeđa«. Svečanu promociju djela izdanog u nakladi HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora u prepunoj dvorani društvenog doma vodio je autor ovih redaka.

Sam naziv djela već ukazuje da brošura prikazuje kratak razvojni put Društva od njegova osnutka do današnjih dana, te predstavlja neku vrstu njegove osobne iskaznice. Autorica je i navela da je to »kratka šetnja kroz prostore djelovanja i tradiciju HKUD »Vladimir Nazor«, te poželjela da nas »ova knjižica provede riječju, slikom i stihom kroz ljepotu vlastitog naslijeđa i bar na trenutak vrati sjećanja na baštinu i podrijetlo«.

DJELOVANJE PO SEKCIJAMA: Iznosena je kratka povijest Društva od njegovog osnutka 6. prosinca 1936. godine do današnjih dana. Kroz tih 69 godina Društvo je mijenjalo ime, bilo je sa ili bez hrvatskog predznaka, da bi konačno na Saboru održanom 20. svibnja 2001. godine donesena odluka o vraćanju starog naziva, te sada glasi: Hrvatsko kulturno umjetničko društvo »Vladimir Nazor« Sombor.

U odjeljku brošure »Od Miroljuba do Nazora« dani su kratki biografski podaci ova dva pjesnika čije je ime nosilo ili i sad nosi ovo Društvo.

Nakon kratkog podsjećanja na tijela upravljanja, navedeni su svi dosadašnji predsjednici Društva.

Djelovanje Društva odvija se u sekcijama: folklornoj, dramskoj, tamburaškoj i drugima. Najbrojnije i s najduljom tradicijom su folklorna i dramska

sekcija. Folklorna djeluje od 1939. njegujući pjesme i igre Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) s područja Bačke i Posavine. Dramska postoji i radi od 1936. godine, a kroz pučke igrokaze ona njeguje hrvatski jezik naroda ovoga kraja – izvornu ikavicu. Unutar ove sekcije djeluju i recitatori.

Članovi navedenih, ali i drugih sekcija, rezultate svoje djelatnosti prezentiraju na prigodnim manifestacijama od kojih posebice ističemo: Bunjevačko-šokaško prelo, Dužionicu, Božićni koncert, a tu su dalje prigodne izložbe, likovne kolonije, književne večeri i drugo.

NAKLADNIČKA DJELATNOST: Navedena je i nakladnička djelatnost. Uz list »Miroljub«, što tromjesečno izlazi od 1998. godine, Društvo je do sada izdalo i ove knjige: Monografiju Društva (1986.), koju je napisao *Franja Matarić*,

»Somborske žetvene svečanosti« (1996.), napisanu od skupine autora, te »Dukat ravnice« (2003.), čije su autorice *Antonijsa Čota* i *Marija Šeremešić*.

Ilustrirani sadržaji prezentiranog djela su raznoliki i čine ih tridesetak snimki. To su portreti nekadašnjih predsjednika, slike članova sekcija, narodnih nošnji, zavičajni motivi i dr.

U dijelu koji nas stihom vodi kroz ljepotu vlastitog naslijeđa i vraća sjećanja na baštinu i podrijetlo, nalaze se, prije svega, kratki odabrani stihovi dvojice pjesnika čija su imena utkana u naziv Društva. Tu su zatim sastavi dr. *Matije Evetovića* i *Nikole Kujundžića*, te naših pokojnika *Mande Karas* i *Stipana Bešlina*. Podrazumijeva se da je određen prostor izdvojen i našim sadašnjim stvaraocima lijepo riječi kao što su: *Cecilija Miler*, *Marija Šeremešić*, *Katarina Firanj*, *Ivan Pašić* i *Zlatko Gorjanac*. Svojim sadržajima njihovi nas stihovi vezuju za ljepotu zavičaja i povezanost s njim, vjernosti tradiciji, vjeri, jeziku i običajima.

mr. Matija Đanić

Izložba likovnih radova Cecilije Miler

Nebo u oku

U prostoru Galerije Doma učenika srednjih škola u Somboru 8. prosinca 2005. godine otvorena je

izložba likovnog stvaralaštva naše članice Cecilije Miler pod nazivom »Nebo u oku«. O slikarskom djelovanju i o

izloženim eksponatima autorice govorio je profesor i publicist Branislav Plavšić, a stihove njenog poetskog dostignuća, uz tihe zvuke gitare, kazivala je jedna učenica. Za potrebe kataloga, izdanog ovim povodom, svoj sud o postignućima autorice napisao je akademski kipar, profesor Petar Mraković. Među ostalim ukazujući da je »u njenim slikama prisutna čitava paleta boja prepoznatljiva od jeseni kao godišnjeg doba, pa sve do leta...«, o motivima djela ističe »motivi slika su postavljeni čvrsto, studiozno, krajnje profesionalno, vodeći računa o svakom detalju«.

Gledajući izložene eksponate sa sigurnošću se može konstatirati da autoricu inspirira prostrana bačka ravnica sa svim svojim specifičnostima, pojednostima i raznolikostima – njena očuvana priroda i plodna polja, močvare i kanali, ceste i stari salaši, te plavetnilo neba i prostrana ravan. Šarenilom boja autorica nam dočarava

godišnja doba te pitome ravnice – od žarkog ljeta do snježne zime.

U našem Društvu Cecilija Miler je osnovala Likovnu koloniju »Colorit« i njen rad pravilno usmjeravala. Članica je »Likovne grupe '76« u Somboru od 1983. Do sada je imala pet samostalnih izložbi, a sudjelovala je i na 115 kolektivnih, kako u zemlji tako i u inozemstvu. Sudionik je brojnih likovnih kolonija. Ilustrirala je veći broj knjiga, među inima i knjigu »Somborske žetvene svečanosti«, što ju je izdalo naše Društvo. Svima nam je dobro poznato da se Cecilija Miler osim slikarstvom uspješno bavi i pisanjem poezije i proze. Svoje poetsko stvaralaštvo objavljuje u kalendarsu »Subotička Danica«, mjesečniku »Zvonik« i dr. Sudionica je Smotre poezije »Lira naiva« u Subotici kao i »Svitanje riječi« u Rešetarima u Hrvatskoj.

Matija Đanić

Dragi čitatelji

Ne treba se ustezati od životnih radosti koje ne štete nikome. Smijeh, radost i razmišljanje mogu biti samo od koristi.

POSLOVICE

Kad je na stolu malo kruha, drži svoj u ruci.

Glas naroda razapeo je *Krista*.

Jedno pokoljenje sadi stabla, drugo uživa u hladu.

Što si tako veseo? Pa, ženim se. Što si glavu objesio? Pa oženio sam se.

Sadašnja moda uvijek je lijepa.

MUDRI SAVJETI

Positivna strana ličnosti zaslužuje da se pokaže jer osim toga što nas čini sretnim, tako djeluje i na oko-

linu. Pozitivno raspoloženje je jedan od uvjeta za napredak.

Pomoći ljudima u samoizgradnji možemo blagom sugestijom, primjerom i ponašanjem.

Želja da svoje moći iskoristimo razumna je. Prepoznavši svoje kvalitete bliže smo uspjehu.

Čisto srce i čista savjest daju mir, »raj zemaljski«.

Vanjski utjecaji ne trebaju remetiti unutarnji mir.

Ljudi slušaju riječi, ali primjeri bolje pokazuju kako treba živjeti. Djeca više uče iz primjera oponašajući starije.

Alojzije Firanj

BEĆARCI

Lezi ženo ja odoh u selo,
Ima noći i tebi ću doći.

Ala sam se rakije našoro,
Mila ženo ta valjda sam moro.

Imam ženu zove se Marija,
Što starija meni je milija.

Nosim rolku da ljudi ne vide,
Na vratu mi ugriz moga dide.

Alaj sam se muke namučila,
Dok sam diku ljubiti naučila.

VICEVI

Dvije prijateljice čakulaju.
Neću se udati dok ne navršim tridesetu.
A ja neću navršiti tridesetu dok se ne udam.

Ona: Voliš li me?
On: Kako da ne.
Ona: Onda, hoćeš li me ženiti?
On: Čekaj, nemoj odmah mijenjati temu.

Čakulaju u vlaku dvojica sredovječnih putnika.
Nego, jeste li ikad doživjeli neko veliko razočarenje u ljubavi?
Da. Nekad sam mnogo volio jednu divnu djevojku.
I, udala se za drugog?
Ne, udala se za mene...

Alojzije Firanj

Što (ponovno) čitati

»Koliko ljudi je čitanjem knjiga otpočelo novu eru u svojim životima? Knjige i postoje možda za nas koji želimo da objasnimo svoje tajne i da otkrijemo nove. Stvari koje su nam do sada izgledale neizrecive, možemo u u knjigama naći izgovorene.«

Torou
Štovani čitatelji »Miro-ljuba«, na novopokrenuti stupac stvaranja čitateljske hrestomatije još niste odreagirali. No, imamo mi strpljenja u hodu i idemo dalje s prijedlozima. Ovoga puta, svoj vam rang »deset veličanstvenih« predstavljaju mladi somborski pisac i redatelj, gospodin Robert Merei.

Našli smo ga u znanstvenom odjelu gradske biblioteke »Karlo Bijelicki« gdje svakodnevno po internetu istražuje fenomen filmskog »magneta« za gledateljstvo. Podsjeća na Richarda Stila koji je rekao da je »čitanje za um isto što i vježbanje za tijelo«.

Evo njegovog ranga:
I. Lav Nikolajevič Tolstoj ANA KARENJINA
Antoine de Saint-Exupery MALI PRINC
Imre Kertes KADIŠ ZA NEROĐENO DIJETE
Danilo Kiš BAŠTA PEPEO
Franc Kafka PROCES
Vladimir Nabokov LOLITA
Karlos Kastaneda PRIČE O MOĆI
James Džojls ULIKS
Marsel Prust TRAGANJE ZA IZGUBLJENIM VREMENOM

10. Hauard Lavkraft SLUČAJ ČARLSA DEKSTERA VORDA

Pitamo ga što je bilo presudno za sastavljanje ovako zanimljivog ranga. Kaže: »Najbitnija stvar je forma romana prvog u mom rangu ANE KARENJINE ruskog gorostasa iz Jasne Poljane. Potom, kaže Robert, moral knjige određuje formu, a takva forma mijenja samog čitatelja. Jednom riječju, ANA KARENJINA je udžbenik ispita savjesti. Ova »desetnica« gledana nekim drugim kriterijem bi bila u sjeni nekih drugih veličanstvenih književnih ostvarenja, ali ja ostajem pri ovoj skali. Na primjer, Igoovi JADNICI su bolji roman od većine kada bi za kriterij uzeli sagu, ali meni je forma važnija pa je ovaj poredak odredila ANA KARENJINA.

Štovani čitatelji »Miro-ljuba«, pokažite da i vi čitate zanimljive knjige, odrednica neka bude vaša. Javite se na e-mail: josko51@yahoo.com

Josip Janković

ČEŽNJA

Eh da imam puno latica od ruža
pa da pospem ovaj puteljak mali.
da pospem cvičem sve one staze na salašu
di smo se mi ko dica sritno sigrali.
Sve te staze prašnjave su bile
s puno blata posli kiše
ali su drage, zanimljive i mile ali nema, nema ih više.
Nema ni drugova naših sa salaša svi nekud odoše trkom u živote
ostale staze u mislima mojim
ne nađem više nigdi take lipote.
Nigdi lipote ko suncokret u cvatu ili kad trišnja cvata ili zri il berba
kukuruza u zlatnu jesen kad čili salaš od pisme vri.

Hermina Malković

KOLINJE

U oboru nuz nerasta,
Rekla mu je: »Nek se bunu,
Ja ću tebe voljit vazda.«

Al je radost brzo prošla, Pro-
našo je Iva curu,
»Tu si ćurko, kud si ošla?«
i lopatom zu po turu.

Sutradan je mirno bilo,
Nemož biti lipše vala.
Iz kotlanke se pušilo,

Anica je criva prala.

Ča Iva je pušćo suzu,
Reče da je dobra bila.
Obriso je nos u bluzu
I pravio masna jila.

Ča Iva se još ponekad
Siti svoje krmačice,
Kada rano sunce čeka
I kad jide kobasice.

Zlatko Gorjanac

Mala škola diplomacije

Ne rijetko u prilici smo biti nazočni posjetima visokih dužnosnika Republike Hrvatske, Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu »Vladimir Nazor« u Somboru, ili nekim drugim institucijama grada Sombora, primjerice veleposlanika Republike Hrvatske, generalnog konzula Republike Hrvatske, ili pak nekog drugog iz ovih institucija sa svojim dužnostima, te ih srdačno pozdraviti nakon njihovog najavlivanja. Kroz ovu malu školu o diplomaciji, reći ćemo nešto više i o tim institucijama i funkcijama, i o veoma važnim poslovima ovih ljudi. DIPLOMACIJA (od grčke riječi »diploma« – presaviti

koja označava akt suverena presavijen na dvoje) – danas znači: 1. vanjska politika jedne države, 2. sredstvo općenja između subjekata međunarodnog prava, 3. skup osoba koje jedan subjekt međunarodnog prava šalje drugom u službenom svojstvu radi njegovog predstavljanja i obavljanja određenih zadaća, koji kod države prijama uživaju posebnu zaštitu i privilegije. Ustanova diplomacije je jedna od najstarijih ustanova međunarodnog prava, koja se sreće već s pojavom najstarijih država na istoku (Tel-Amarnska prepiska iz XV. i XVI. stoljeća p. n. e., Asir, Indija, Grčka, Rim). O stalnoj diplomaciji

može se govoriti tek od kraja srednjega stoljeća, a o općoj ustanovi diplomacije tek od sredine XVII. stoljeća. Od samog nastanka diplomacije bila je priznata nepovredivost predstavnika diplomacije i prakti-

cirana je određena ceremonija. Običajno pravo diplomacije dobiva svoju prvu kodifikaciju u pravilima Bečkog i Ahenskog kongresa (1815. i 1818.), ono obilježava svoj najnoviji razvitak u drugoj Bečkoj kodifikaciji (1961.).

DIPLOMATSKA LISTA – službeni popis (knjiga) stranih diplomatskih predstavnika (svih diplomatskih službenika), po državama, s potrebnim podacima (rang, bračni drug, adrese, itd.). Da bi diplomatsko osoblje uživalo diplomatski imunitet i privilegije, zahtijeva se da je uredno prijavljeno protokolu ministarstva vanjskih poslova teritorijalne države, da ga je ona prihvatila i uvela na diplomatsku listu.

Stipan Stipana Pekanović, odvjetnik iz Sombora

FRANJO KRAJNINGER (1931.–2006.)

Poslje duge i teške bolesti u Somboru je 7. veljače 2006. godine u 75. godini života preminuo raniji predsjednik, te do sada član Upravnog odbora HKUD »Vladimir Nazor« i član Uredništva »Miroljuba« Franjo Krajninger. Pokop milog nam pokojnika obavljen je 8. veljače na Velikom katoličkom groblju u Somboru.

O ovom izuzetnom čovjeku i članu našega Društva, »Miroljub« je u svom dvo-broju 3-4 iz 2004. godine donio opširan članak. Iz tih razloga ovoga puta navest ćemo samo nekoliko općih karakteristika o njegovome liku.

Još kao četverogodišnji dječak sa svojim ocem Đukom sudjelovao je na osnivačkoj skupštini HKD »Miroljub« 1935. godine. Aktivno se uključio u rad Društva nakon Drugog svjetskog rata i od tada je neprekidno djelovao. Bio je sudionik akcija pri izgradnji i adaptaciji sadašnjeg doma našeg Društva.

U Društvu je bio član uprave od 1970. godine, potpredsjedničku dužnost obnašao

je punih 26 godina, a predsjedničku između 1982. i 1984. godine. Djelovao je u skupini za organiziranje »Dužionice«, u organiziranju 50-e obljetnice Društva 1986. godine, glavni je autor knjige »Somborske žetvene svečanosti« (1996.), a

obavljao je i druge odgovorne poslove.

U listu »Miroljub« redovito je objavljivao prigodne tekstove. Njegova je memoarska građa posebno vrijedna.

Značajna mu je bila i aktivnost u župi crkve Presvetog Trojstva, gdje je bio član Pastoralnog vijeća.

Zapažen je i njegov doprinos očuvanju hrvatskog nacionalnog identiteta i afirmacije našeg naroda. Od svojih sunarodnjaka i sugrađana bio je visoko cijenjen, iskreno poštovan i uvažavan. Njegove tihe i odmjerene riječi uvijek su pažljivo slušane i uvažavane. U njima nikada nije bilo ishitrenosti i nedorečenosti. Svaki mu je prijedlog bio dobro smišljen i realan.

Zalagao se za naš opstanak na ovim prostorima, te očuvanje običaja i tradicije bunjevačko-šokačkih Hrvata. Isticao je i činjenicu da smo na ovim prostorima oduvijek živjeli skpa s drugim narodima, bili upućeni jedni na druge i dijelili zajedničku sudbinu.

Matija Đanić

IVAN BURNAĆ (1926.–2005.)

Ivan Burnać, sin Marijana i Lize rođ. Jozić, rođen je u Čonoplji 24. studenog 1926. godine. Osnovnu školu pohađao je u rodnome selu, a gimnaziju u Somboru. Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Novom Sadu 1963. godine. Obnašao je dužnost općinskog suca za prekršaje u Apatinu i starješine Općinskog organa za prekršaje u Somboru. Bio je tajnik Društva filatelista u Apatinu i Somboru, potpredsjednik Saveza filatelista Vojvodine u Novom Sadu i član Predsjedništva Saveza filatelista Jugoslavije. Za djelatnost u filateliji dobio je Srebrnu i Zlatnu značku Saveza filatelista Vojvodine i Zlatnu značku Saveza filatelista Srbije. Izlagao je na mnogim filatelističkim izložbama – lokalnim, republičkim, saveznim i međunarodnim – na kojima je dobivao brojna priznanja i diplome. Na republičkoj izložbi u Beogradu, za izloženu zbirku dobio je Brončanu plaketu, na Saveznoj izložbi JUFIZ V. Sre-

brnu plaketu, a na međunarodnoj izložbi »Balkan-fila XI.« posrebrnu plaketu. Bio je član u organizacijskim odborima više filatelističkih izložbi, kao i u organizacijskom odboru navedene međunarodne filatelističke izložbe. Povremeno je

objavljivao članke o filateliji i o drugim temama u lokalnom tisku: apatinskom »Glasu komune«, »Somborskim novinama«, listovima »Miroljub«, »Zombor és környéke«, Biltenu Saveza filatelista Vojvodine Novi Sad, časopisu »Filatelista« Saveza filatelista Srbije i časopisu »Filatelija« Hrvatskog filatelističkog saveza. Bio je član Upravnog odbora HKUD »Vladimir Nazor« i član uredništva lista »Miroljub«. Ovom prigodom navodimo njegove tekstove ondje objavljene: »Šest stoljeća Čonoplje«, rad publiciran u dva uzastopna nastavka (brojevi 8 i 9), »240 godina školstva u Čonoplji«, također objavljen u dva nastavka (brojevi 14 i 15). Značajni su mu i prilozi »Iz prošlosti Sombora« (broj 6), »Ivan Meštrović u Somboru« (broj 11), te »Bodrog, Háj szent Lőrinc i Bortány« (broj 12). Ivan Burnać preminuo je 5. prosinca 2005. godine u Somboru, a pokopan je na Velikom katoličkom groblju.

Đuro Lončar